

HEMŞİRELERDE BENLİK SAYGISI VE İÇ-DIŞ KONTROL ODAĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ*

*RELATIONSHIP BETWEEN SELF ESTEEM AND INTERNAL AND
EXTERNAL LOCUS OF COIVTROL OF NURSES*

Nezihe UĞURLU *Ayşe SAYAN ****Mehtap TAN

** Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi
*** Sakarya Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu -
**** Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu

Anahtar Sözcükler: İç kontrol, dış kontrol, benlik saygısı
Key Words: internal control, external control, self esteem

*22-24 Haziran 1999 V11. Ulusal Hemşirelik Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

ÖZET

Bu çalışma hemşirelerin benlik saygısı ile iç dış kontrol odağı arasındaki ilişkiyi incelemek amacı ile yapılmıştır. Araştırma Atatürk Üniversitesi Araştırma Hastanesi'nde çalışan 200 hemşire üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırma kapsamındaki hemşirelerin benlik saygısını belirlemek için Rosemberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ) ve kontrol odağını belirlemek için Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda hemşirelerin benlik saygıları yüksek ve İç kontrol odaklı oldukları saptanmış, bu iki ölçek arasında ters bir ilişki olduğu yani benlik saygısı yükseldikçe, dış kontrolün düştüğü belirlenmiştir.

SUMMARY

This study has been realited in order to indicate relation between sey' esteem and locus of control of nurses. This survey has been conducted on 200 nurses working in Erzurum Atatürk University Research Hospital.

In order to find out self esteem of nurses Rosemberg Self Esteem Scale (RSES) has been used and in order to find out locus of control Rotter's control scale has been used.

In the analysis of the data obtained percentage. t test. variance analysts and coorelation techniques has been used.

As a result of this research, it has been observed that nurses have high self esteem and internal locus of control and also it has been discovered that there is a contradictory relation. that is, as the self esteem goes up, external control goes down.

GİRİŞ

Uluslararası hemşirelik konseyi hemşireliği: "Bireyin, ailenin ve toplumun sağlığını koruma ve geliştirmeye yardım eden ve hastalık halinde iyileştirme ve rehabilite etmeye katılan bir meslek grubu, hemşireyi de sağlık ekibinin tedavi edici ve eğitsel planlarının geliştirilmesi ve uygulanmasına katılan kişi" olarak tanımlamıştır.

Hemşirenin temel işlevi, sağlıklı ya da hasta bireye yardım etmektir. Bu yardım, sağlamlığın sağlığını sürdürmesi, hastanın yeniden sağlığına kavuşması için gerekli olan bilgi, istek ve güce kavuşmasına yönelik etkinlikleri içerir (Biol 1977).

Her meslekte olduğu gibi hemşirelik mesleğinin de toplumda yer yer olumlu ve olumsuz algılanışı vardır.

Toplumumuzda çoğunlukla hemşirelik: hekime yardım eden, hastaya iğne yapan ve beyaz forma giyen kişi olarak algılanmaktadır. Toplumsal algılanışın yanı sıra her hemşirenin de kendini birey olarak ve bir mesleğin üyesi olarak algılayışı vardır. Bu benlik algısı hemşirenin işine, işlevlerine, mesleki uygulamalarına karşı tutumunu belirleyici bir öğedir. Çünkü bireylerin mesleki davranışları, onların benlik imgelerini yansıtır (Biol 1997, Özcan, Özgür 1990, Ulusoy 1990).

Sağlıklı bir benlik kavramı olan birey, çevreden yansıtılan değerlendirmelerle, kendisinin güçlü ve güçsüz yönlerini kavrayabilir ve kabullenebilir. Yüksek benlik saygısı olan bireyler kendilerini: hatalarını ve kusurlarına rağmen değerli hissederler. Bu bireyler belirledikleri amaçlara gerçekçi olarak nasıl ulaşabileceklerini bilirler ve kendi yaptıklarının sorumluluğunu kabullenirler. Başarısız olduklarında başa çıkma yollarını yeniden değerlendirir ve bir başka yöntem seçerler. Başarısızlığı tümüyle bir hata olarak değil kendilerini geliştirmek için bir olanak olarak değerlendirirler.

Düşük benlik saygısının ise durumsal anksiyeteye neden olabileceği, bunun da mantık dışı reddedilme korkularına, başarısızlığa ve eleştirilme kaygılarına, sosyal ve kişilerarası olaylarda felaket beklentisine yol açacağı belirtilmektedir (Karaaslan 1993 a).

Benlik saygısı bir bireyin yaptığı iş ile ilgili değerlendirmesini etkilemesi beklenen bir kişilik değişkenidir (Muhlenkamp, Sayles 1986, Karaaslan 1993 b).

Benlik saygısı kişinin olaylara bakış açısına, olayların sonucunu iç ve dış etkenlere bağlamasıyla yani denetim odağıyla da ilişkilidir. Denetim odağı kavramı Rotter'in (1954) geliştirdiği sosyal öğrenme kuramından kaynaklanmıştır. Rotter denetim odağını "Kişinin iyi ya da kötü, kendisini etkileyen olayları kendi yaratarak, özellik ve davranışlarının sonuçları, yada şans kader, talih ve güçlü başkaları gibi kendisi dışındaki güçlerin işi olarak algılaması eğilimi" olarak tanımlar. Kendilerini etkileyen olayların daha çok kendi denetiminde olduğu inancını taşıyan kişi "içten denetimler" kendilerini olanların daha çok kendileri dışındaki güçlerin denetiminde olduğu inancını taşıyanlarda "dıştan denetimliler" olarak tanımlanmaktadır (İlgar 1996, Gençelli 1995, Dağ 1991).

Bakım ve tedavi amacıyla hastaya, sağlığı koruma amacıyla sağlıklı bireye yönelik hemşire denetim odağı gücüne göre hastalık ve hastalığı meydana getiren alanlar arasında bir ilişki kurabilir. Hastaların iyileşmesi ya da mevcut durumunda bir değişiklik olması halinde, hemşirenin hasta ve işleme yönelik olan "hangi tedavi ve ne tür bakım verilirse verilsin hastalık ve sağlık kader olayıdır" düşüncesinden kaynaklanıyorsa burada hemşire: ne bağımsız fonksiyonlarını layıkıyla yerine getiriyordur ne de doktorun istemi hasta hayatı ve kaliteli bir yaşama olan etkisinin önemliliğine inanıyordur. Burada olumsuz bir sonuçla karşı karşıya kalınır. Bunun aksine hemşirenin, birey ya da topluma verilen bakımın derecesi, kalitesi ile iyileşme düzeyi arasında paralellik olduğu düşünmesi gerekir. Hastalık ve rahatsızlık sürecini sadece rastlantısal etkenlere teslim etmiyorsa, mesleğinin sorumluluk bilinciyle hareket ediyordur. Yani durumu dış etkenlere bağlamaksızın, değiştirilebilir durumlar için bağımsız fonksiyonları bireysel çaba ve gücünü kullanabiliyordur.

AMAÇ

Bu çalışma hemşirelerin benlik saygısı ile iç-dış kontrol odağı arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın evrenini Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesi'nde çalışan tüm hemşireler (toplam 300 hemşire) oluşturmuş fakat bunlardan bazılarının izinli olması ve bazılarının da çalışmaya katılmak istememeleri nedeniyle 200 hemşire üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma için gerekli izin hastane idaresinden alınmış

olup, çalışma hakkında gerekli olan açıklamalar katılımcılara açıklanmıştır.

Hemşirelere, araştırmacılar tarafından hazırlanan hemşirelerin özelliklerine ilişkin soru formu, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği (RBSÖ) ve Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği (RIDK0ö) uygulanmıştır. RBS05' toplam 10 maddeden oluşmakta ve bir kimsenin kendi hakkındaki düşüncelerini yansıtan bazı cümleler yer almaktadır. Bu cümlelerin karşısında "çoğu doğru", "doğru", "yanlış" ve "çok yanlış" ifadeleri bulunmaktadır. Puanlaması; 1, 2, 4, 6 ve 7. maddeler için 4, 3, 2, 1 şeklinde, 3, 5, 8, 9. ve 10. maddeler için ise 1, 2, 3, 4 şeklinde olup 2. grubun toplam puanı, 1. grubun toplam puanından çıkarılarak yapılmaktadır. 1-20 arasındaki puanlar yüksek benlik saygısını (-) puanlar ise düşük benlik saygısını göstermektedir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması Çuhadaroğlu (1986), Turan ve Tufan (1987) tarafından yapılmıştır (Erkan 1990).

RIDKOCY 29 maddeden oluşan ve bireylerin genellenmiş kontrol beklentilerinin içsellik-dışsallık boyutu üzerindeki konumunu saptamayı amaçlayan bir ölçektir. Her madde, seçime-zorlama cevaplama türünde ikişer seçeneği kapsamaktadır. 6 madde ölçeğin amacını gizlemek için dolgu olarak yerleştirilmiştir ve diğer 23 maddenin dışsallık yönündeki seçenekleri l'er puan olarak değerlendirilmektedir. Böylece ölçek puanları 0-23 arasında değişmekte ve yükselen puanlar dış kontrol odağı inancının artmasına işaret etmektedir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışması Dağ (1991) tarafından yapılmıştır (Savaşır 1997).

Veriler bu formların araştırmacılar tarafından hemşirelere uygulanmasıyla elde edilmiş, istatistiksel olarak: yüzdeler, varyans analizi, t testi ve korelasyon uygulanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan hemşirelerin %68'ini 18-22 yaş grubu, %20.5'ini 23-27 yaş grubu ve %11.5'ini ise 28 ve üstü yaş grubu oluşturmaktadır.

Hemşirelerin %63'ü bekar, %37'si evlidir. Grubun %46.5'nin Sağlık Meslek Lisesi, %40'ının ön lisans ve 13.5'i lisans mezunu olduğu belirlenmiştir.

Çalışmaya katılan hemşireler meslekteki çalışma yıllarını %70'i 05, %17.51 11 yıl ve üstü, %12.5'i 6-10 yıl olarak bildirmişlerdir.

Hemşirelerin %35'nin ekonomik durumunun iyi, %63'nün orta ve %2'nin ise kötü olduğu belirlenmiştir.

Tablo 1.11=0'derin Tanıtıcı özelliklerine Göre Dağılımları (n=200)

Yaş Grubu		
18-22	136	68,0
23-27	41	20,5
28 ve üstü	23	11,5
Medeni Durum		
Evli	74	37,0
Bekar	126	63,0
Mezun Olduğu Okul		
Sağlık Meslek lisesi	93	46,5
önlisans	80	40,0
Lisans	27	13,5
Çalışma Yılı		
0-5	140	70,0
6-10	25	12,5
11 ve üstü	35	16,5
Ekonomik Durum		
İyi	70	35,0
Orta	26	13,0
Kötü	4	2,0
Eşin Eğitim Durumu		
Lise	28	14,0
Yüksekokul	46	23,0
Çalışma Pozisyonu		
Başhemşire ve Baş.Hem. yard.	4	2,0
Servis Sorumlu Hemşiresi	39	19,5
Servis Hemşiresi	111	55,5
Yoğun Bak. Ünit. Hemşiresi	16	8,0
Acil Servis Hemşiresi	5	2,5
Ameliyathane Hemşiresi	6	3,0
Laboratuvar Hemşiresi	9	4,5
Poliklinik Hemşiresi	10	5,0
Mesleği Tercih Etme Nedenleri		
İstedğim için	93	46,5
Ailem istediği için	43	21,5
İşsiz kalmamak için	40	20,0
Diğer	24	12,0

Evli olan hemşirelerin eşlerinin %37.84'ü lise, %62.16'sı üniversite mezunudur. Çalışmaya katılan hemşirelerin %55.5'inin klinik, %19.5' inin servis sorumlusu, %8'inin yoğun bakım (kitlesi, %5'inin poliklinik, %4.5'inin laboratuvar, % 3'ünün ayneliyathane, %2.5'inin acil servis ve %2'sinin ise başhemşirelikle çalıştığı görülmektedir.

Bu hemşirelerin %46.5'1 istediği için, %21.5'i ailesi istediği için, %20'si işsiz kalmamak için %12'si ise diğer nedenlerden dolayı mesleği tercih ettiklerini bildirmişlerdir.

Tablo 2. Benlik Saygısı Toplam Puan Ortalamalarının Hemşirelerin Medeni Durumuna Göre Dağılımı

Medeni Durum	N	X	Standart Sapma	Anlamlılık Derecesi
Bekar	126	2.06	2.511	t=-2.62
Evli	74	1.01	2.811	p < 0.01

Tablo 2'de görüldüğü gibi bekar olan hemşirelerin benlik saygısı toplam puan ortalaması (x= 2.06) evlilere (x= 1.01) oranla daha yüksek bulunmuştur. Aradaki fark (t= -2.62) (p<0.01) istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tablo 3. I Hemşirelerin Tanıtıcı özellikleri ile Benlik Saygısı Arasındaki ilişkilerin 1):İğillim

Tanıtıcı özellikler	N	X	Standart Sapma	Anlamlılık Derecesi
Sağlık Meslek Lisesi	93	2.15	2.72	f= 3.35 P<0.05
önlisans	80	1.41	2.57	
Lisans	27	0.81	2.48	
istediğim için	93	1.40	2.63	f=3.09 P<0.05
Ailem istediği için	43	1.62	2.60	
işsiz kalmamak için	40	2.75	2.60	
Diğer	24	1.00	2.65	
Toprak. deniz, hayvan, orman ürün ve üretimde çalışanlar	7	0.42	1.90	
Teknisyen, zanaatkar, usta ve kalifiye işçiler	2	7.50	4.95	f=4.35
Büro, eğitim ile ilgili hizmetler, fikir işçileri. ordu mensupları	64	0.95	2.64	P<0.05
Hizmette ilgili Meslekler	1	-1.00		

*İstatistiksel olarak anlamlı ilişkiler alınmıştır.

Tablo 3'de görüldüğü gibi Sağlık Meslek Lisesi benlik saygısı puan ortalamalarının x=2.15, önlisans mezunlarının x=1.41 ve lisans mezunlarının x=0.81 olduğu saplanmıştır. Fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (f=3.35 p<0.05). Hemşirelerin mesleği tercih etme nedenlerinden, "işsiz kalmamak için" diyenlerin x=2.75, "ailem istediği için"

diyenerin benlik saygısı puan ortalaması $x=1.62$, "iste-diğim için" diyenerin $x=1.40$ ve "diğer" nedenler diyenerin ise $x=1.00$ olarak belirlenmiştir. Fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($f= 3.09$ $p<0.05$).

Hemşirelerin eşlerinin meslekleriyle benlik saygısı arasındaki ilişki incelendiğinde: eşleri teknisyen, zanaatkar, usta ve kalifiye işçi grubunda olanların benlik saygısı puan ortalaması ($x=7.50$), daha yüksek bulunmuştur. "Büro ve eğitimle ilgili hizmetlerde, fikir işçileri ve ordu mensubu" olanların toplam puan ortalaması $x=0.953$, "toprak, deniz, hayvan ve orman ürünleri üretiminde çalışanların" $x=0.429$ ve "hizmetle ilgili mesleklerde" çalışanların ise $x=-1.000$ olarak saptanmıştır. Fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Tablo 4. Hemşirelerin Sosyo-Ekonomik Durum ile İç Kontrol Odağı Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Ekonomik Durum	N	X	Standart Sapma	Anlamlık Derecesi
İyi	71	10.03	2.86	$f= 4.56$
Orta	126	11.37	3.11	$p < 0.05$
Kötü	3	10.00	3.61	

Hemşirelerin ekonomik durumları ile iç-kontrol odağı toplam puan ortalaması arasındaki ilişki incelendiğinde; ekonomik durumu "orta" düzeyde olanların iç kontrol toplam puan ortalamasının ($x=11.37$), ekonomik durumu "iyi" olanlardan ($x=10.03$) ve "kötü" olanlardan ($x=1.00$) da ha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 4).

TARTIŞMA

Araştırmaya katılan hemşirelerin %68'i 18-22 yaş. %11.5'i ise 28 ve üstü yaş grubunu oluşturmaktadır. Bu hemşirelerin % 63'ü bekar olup grubun %46.5'i sağlık meslek lisesi mezunudur. Meslekteki çalışma yıllarına bakıldığında %70'inin 0-5 yıl, %12.5'nin ise 6-10 yıldır çalışmakta olduğu, bunların %63'ünün ekonomik durumunun orta düzeyde olduğu, evli olan hemşirelerin eşlerinin eğitim düzeylerine bakıldığında ise %62.16'sının üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Bu hemşirelerin %55.5'i klinik hemşiresi olarak çalışmakta olup, %46.51 bu meslekte istediği için çalışmaktadır (Tablo 1).

Çalışmaya katılan hemşirelerin %62'sinin benlik saygısının yüksek. %38'inin ise düşük olduğu saptanmıştır. Elde edilen bulgular Ulupınar'ın (1991), çeşitli kurumlarda çalışan hemşirelerin benlik saygısı ve ruhsal durumlarını etkileyen faktörleri inceleyen araştırma bulgular ve Pektekin ark. (1993), özel bir hastanede çalışan sağlık

personelinin benlik değeri ve assertif davranışları inceleyen çalışma bulgularına paralellik göstermekte olup, çalışmaya katılan grubun büyük çoğunluğunun benlik saygısının iyi düzeyde olduğu görülmektedir.

Çalışmaya katılan grubun %46'sının iç kontrol odaklı, %43'ünün dış kontrol odağı ve %11'ise bu iki odaktan hiç birine dahil edilememiştir.

Bu sonuç hemşirelik mesleğinin gerek sağlık ekibi içinde gerekse toplumda hak ettiği yere oturamamasına bağlanabilir.

Hemşirelerin iç-dış kontrol odağı ile benlik saygısı toplam puan ortalamaları arasındaki korelasyon ($r=-0.023$ $p>0.05$) istatistiksel olarak anlamlı bulunmamış ancak benlik saygısı ile dış kontrol toplam puan ortalamaları arasında ters bir ilişki olduğu, birinin arttığı durumda diğ erinin azaldığı görülmüştür.

Bu sonuçtan hareketle hemşirelerin benlik saygısı yükseldikçe iç kontrol odağı inancının da buna paralel olarak arttığı, bunun sonucu olarak ta: hemşirelerin hastalık ve sağlık sürecini rastlantısal etkenlere teslim etmeyeceği, mesleğinin sorumluluk bilinciyle hareket edeceği, bağımsız fonksiyonlarını kullanabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Hemşirelerin medeni durumları ile benlik saygısı toplam puan ortalamaları arasındaki fark incelendiğinde: bekar olan hemşirelerin benlik saygısı toplam puan ortalamaları ($x=2.06$) evlilere oranla (1.01) daha yüksek bulunmuştur (Tablo2). Bu farkı evli olan hemşire de yoğun stres altında çalışmanın yanı sıra evliliğ in getirmiş olduğu sorun ve sorumlulukların da fazla olmasına bağlayabiliriz. Bu sonuç Pektekin ve ark. (1993) yapmış oldukları çalışmaya paralellik göstermemektedir.

Hemşirelerin tanıtıcı özellikleri ile benlik saygısı toplam puan ortalamaları arasındaki ilişkiler incelendiğinde, Sağlık Meslek Lisesi mezunlarının benlik saygısı toplam puan ortalamaları önlisans ve lisans mezunlarına göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Tablo 3). Baschmen ve O'Malley (1997), yapmış oldukları araştırmada eğitim düzeyinin benlik tasarımını doğrudan değil ancak mesleki statü vasıtası ile dolaylı biçimde etkileyebileceğini savunmuşlardır. Bu bilgi çalışmanın bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Hemşirelerin mesleği tercih etme nedenleri ile benlik saygısı arasındaki ilişkiye bakıldığında "işsiz kalmamak için" diyenlerde benlik saygısı toplam puan ortalaması diğ er tercih etme nedenlerine göre daha yüksek bulunmuştur. Yutki ve Holme (1963), yapmış oldukları araştırmada kadınların %85'inin parasal nedenlerle, %10-15'inin de bireysel nedenlerle çalıştıklarını göstermişlerdir. Yutki ve Holme'in araştırma

sonuçları bu çalışmanın sonuçlarıyla uygunluk göstermektedir. Kağıtçıbaşı (1979) çalışan kadının gelir getiren işgücüne katılımı, kadının aile içi statüsünün eşitlikçi anlayışa doğru yönelttiğini, böylece bir taraftan eğitim almış kadın işgücüne katılarak ekonomik gelişmeye katkıda bulunurken, diğer taraftan eşiyile eşit statüye gelmiş ezik olmayan bir kadının ise kendine daha güvenli ve başarılı olduğunu belirtmiştir.

Hemşirelerin eşlerinin meslekleri ile benlik saygıları arasındaki ilişki incelendiğinde ise eşleri "teknisyen, zanaatkar, usta ve kalifiye işçi" grubunda olanların benlik saygısı toplam puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur (Tablo 3). Rosenberg (1956) yaptığı çalışmada benlik tasarımının meslek bakımından daha üst seviyede olanlar lehinde anlamlı farklar saptamıştır. Bu sonuç bu çalışma bulgularıyla paralellik göstermemektedir. Çalışmaya katılan hemşirelerin eşlerinin mesleki bakımından daha alt seviyede olmaları, hemşirelere mesleki açıdan daha fazla güven sağlayarak benlik saygısını artırdığı şeklinde düşünülebilir.

Hemşirelerin ekonomik durumları ile iç kontrol odağı arasındaki ilişki, ekonomik durumu orta düzeyde olanlarda iç kontrol odağı toplam puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur (Tablo4). Aşkın (1989) yapmış olduğu araştırmada, sosyo-ekonomik düzey yükseldikçe bireylerin içten denetime inançlarında artış meydana geldiğini ortaya koymuştur. Bu sonuç çalışma bulguları ile paralellik göstermemektedir. Çalışma bulgularından hareketle: normal seviyede gelir düzeyine sahip olan kişilerin olayları ve davranış sonuçlarını kendi davranışlarına yada görece değişmez kişisel özelliklerine dayalı olarak algılama eğiliminde olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

İç dış kontrol odağıyla, yaş, medeni durum, mezun olduğu okul, çalışma yılı, çalışma pozisyonu, mesleği tercih etme nedeni ve eşinin mesleği arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Yine. benlik saygısı ile yaş, çalışma pozisyonu, çalışma yılı ve sosyo-ekonomik durum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

SONUÇ

Araştırmada elde edilen sonuçlar:

- Araştırmaya katılan hemşirelerin %62'sinin benlik saygısı yüksek, %38'inin düşük bulunmuştur.
- Bekarlarla evliler arasındaki benlik saygısı toplam puan ortalaması farkı. bekarlarda $x= 2.06$, evlilerde $x= 1.01$, bekarlarda daha yüksek bulunmuştur.

- Hemşirelerin %46'sında iç kontrol, %43'ünde dış kontrol odağı gelişmiştir.
- Sağlık Meslek Lisesi mezunlarında benlik saygısı toplam puan ortalaması $x= 2.15$, önlisans mezunlarında $x= 1.41$ ve lisans mezunlarında $x= 0.81$ olarak belirlenmiştir.
- Hemşirelerin bu mesleği tercih etme nedenleri ile benlik saygısı arasındaki ilişki incelendiğinde; işsiz kalmamak için diyenlerin toplam puan ortalaması $x= 2.75$ istediğim için diyenlerde $x=1.40$ olarak bulunmuştur.
- Ekonomik durum ile iç kontrol odağı arasındaki ilişki incelendiğinde ekonomik durumu orta olanlarda iç kontrol toplam puan ortalaması $x= 11.37$ olup ekonomik durumu iyi olanlarda daha yüksek ($x= 10.03$) bulunmuştur.
- İki ölçek arasında ters bir ilişki olduğu, benlik saygısı yükseldikçe dış kontrolün düştüğü belirlenmiştir. ($r= -0.23$ $p>0.05$)

ÖNERİLER

- Araştırmanın daha geniş bir örnekleme tekrarlanması özellikle iç-dış kontrol odağı ile hemşirelere ilişkin üzerinde çeşitli değişkenlerin daha kapsamlı olarak incelenmesi
- Hemşirelerin çalıştıktan ortamda daha mutlu, verimli, daha yüksek bir benlik saygısı ile çalışabilmeleri için görev, yetki ve sorumluluklarının yasal çerçevede oluşması için uğraş verilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Aşkın M (1989). Denetim odağı ile kendini kabul arasındaki ilişkilerin sosyal psikolojik açıdan incelenmesi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Edebiyat fakültesi Yayınları. 84.
2. Bachmen G. J., O'Malley P (1977). A longitudinal, analysis of the Impact of educational and occupational attainment, Journ .of Pers. and Soc. Pshc. 6, 365-380.
3. Birol L (1997). Hemşirelik Süreci Kitabı. Etki matbaacılık. Yayıncılık Ltd.Şti., İzmir 20-28.
4. Dağ I (1991). Hallerin iç-dış kontrol odağı ölçeğinin güvenilirliği ve geçerliliği. Psikoloji Dergisi. 7 (26). 10-16.
5. Erkan G (1990). Ortopedik özürü çocukların kendilerini kabul düzeyi üzerine bir araştırma. Sakatlan Koruma Milli Koordinasyon Kurulu, İstanbul: 101-102.
6. Gençelli Ş (1995). Farklı meslek gruplarında çalışan kadınların kendilerini kabul düzeyi ile meslekleri arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.29-32.
7. Holme A. Yudd S (1963). Working mothers and their children. a study for the council for children's welfare publ. Michael Joseph Ltd. London.

- S. Ilgar Z (1996). Denetim °dağının değer sistemleri, ahlaki gelişim d¼zeyi ve öz ahlaki değerler üzerindeki etkileri. Doktora Tezi. Erzurum: Atat¼rk niversitesi Sosyal Bilimler Enstit¼s¼.
9. Kağıtıbaşı  (1989). T¼rkiyede kadınların aile içi kadının stat¼s¼. eğitimi ve istihdamı. Değişen Bir Toplumda Kadınların İstihdam İmkanlarının Geliştirilmesi Konulu Uluslararası Konferansı. İstanbul 7-8 Kasım :80-120.
 10. Karaaslan A (1993 a). Benlik Saygısı: Genel bir gözden geime. Ege nv. Hemşirelik Y¼ksek Okulu Dergisi. 39: 1. 13-16.
 11. Karaaslan A (1993 b). Öğrenci hemşirelerde benlik saygısı d¼zeyleri ile algıladıktan okul yaşantıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. T¼rk Hemşireler Dergisi, 43: 2, 11- 15.
 12. Muhlemkamp A.F. Sayles J.A (1986). Self esteem support and positive health pracUces. Nursing Research. 35: 6. 334-338.
 13. zcan A. zg¼r H (1990). Hemşirelerin mesleki benliklerini algılayışları. II. Ulusal Hemşirelik Kongresi Kitabı, İzmir.
 14. Pektekin  ve ark. (1993). Özel bir hastanede çalışan sağlık personelinin benlik değerleri ve asertif davranış yn¼nden araştırılması. T¼rk Hemşireler Dergisi. 43: 1. 21-25.
 15. Rosenberg M.J (1956). Cognitive structure and attitudinal ellect. Jour.of Abnor. and Soc. Psyc.53. 367-372.
 16. Savaşır I. şahin N.H (1997). Bilişsel davranışçı terapilerde değerlendirme: Sık kullanılan lekler. Ankara: T¼rk Psikologlar Derneği Yayınları: 93-99.
 17. Ulupınar S (1991). Çeşitli kurumlarda çalışan hemşirelerin benlik saygısı ve ruhsal durumlarını etkileyen faktörlerin araştırılması. Y¼ksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstit¼s¼, 17-22.
 18. Ulusoy F (1990). Hemşireliğin meslekleşmesi. T¼rk Hemşireler Dergisi. 1: 13-16.